

קמפיין הרעב של חמאס התברר כגול עצמי

written by אלי קלוטשטיין | 27.08.2025

הקמפיין התקשורתי שהדהד חמאס בשבועות האחרונים על "הרעב בעזה" [?] מערכה שזכתה לגיבוי נרחב של כלי תקשורת בינלאומיים וגם ישראלים, ארגונים לא ממשלתיים וגורמים עוינים [?] התברר כהצלחה מדינית לא קטנה, ובזירה הדיפלומטית העולמית נרשמו לחמאס נקודות רבות.

ארגון הטרור גרם להתעצמות הלחץ המדיני על ישראל, שהגיע לפי הדיווחים אפילו לוויתור ישיר בין נשיא ארה"ב דונלד טראמפ לבין רה"מ בנימין נתניהו. צה"ל נאלץ לשנות את דפוס הפעילות הצבאית שלו ולאפשר הכנסת סיוע לרצועה בכמויות גדולות, הממשלה בירושלים נקלעה למגננה מול בליץ של גינויים מבירות בעולם, והתוכניות למאבק בחמאס עברו תמורה ואף הוקפאו. המהלכים של מדינות ערב והמערב להכרה במדינה פלסטינית [?] שנקשרו מלכתחילה בסיוס המלחמה ברצועה [?] יחד עם הצעדים להטלת אמברגו וחרמות על ישראל צברו תאוצה. במקביל, גם בתוך החברה בישראל מתגברת המחלוקת, מתרחבות המחאות, המחלוקות בין הדרג המדיני והצבאי מתפרצות, והלחץ הפנימי מתקרב שוב לנקודת רתיחה.

אבל הקמפיין הזה לא היה הצלחה מלאה מבחינת חמאס. יתרה מכך, יש מי שאולי יופתע לגלות שהוא גם גרם להפעלת לחץ לא מועט על ארגון הטרור מכמה כיוונים ודחק אותו לפינה.

אולי המהלך הבולט ביותר בתקופת "קמפיין הרעב" היה הודעות של שרשרת מדינות שהכריזו על כוונתן להכיר במדינה פלסטינית בחודש הבא בעצרת האו"ם. אף שעוד צריך לגלות אם אכן אותן מדינות יעמדו במילתן, עיון בהצהרותיהן מגלה שהן הקפידו לכרוך את המהלך כולו בכוונה לסיוס המלחמה בעזה [?] וגם לפירוק חמאס ממשקו, וזאת כחלק אינטגרלי של פתרון הסוגיה הפלסטינית.

מדובר בניצחון לא קטן מבחינת ישראל, משום שהוא מבטא הכרה מערבית בכך שאין עתיד לרצועת עזה, ואולי גם לכל השאלה הפלסטינית, כל עוד חמאס מסתובב בשטח. מהותו כארגון טרור רצחני, שרק מעכב כל אפשרות של סיוס שפיכות הדמים, כבר לא מוטלת בספק מבחינה זאת. אך חשוב מכך, לראשונה הצטרפו להכרזות אלה [?] באופן תקדימי ממש [?] גם מדינות ערב, שאף הן קראו לארגון הטרור העזתי להניח את נשקו לצורך הפסקת המלחמה.

ויש צדדים נוספים ל"גול העצמי" שספג חמאס. ארגון הטרור העזתי, ששבע נחת מהצלחת הקמפיין התקשורתי, החל להתחפר בעמדותיו במשא ומתן מול ישראל. אם עד אותה עת בדיונים בקטאר היו מי שמצאו רמזים לכך שהוא עשוי לסגת מדרישותיו, מהרגע שהבין כי נחל הצלחה מדינית הוא התעקש לא לזוז עוד מעמדותיו. המגעים בין הצדדים התפוצצו בעקבות כך, וישראל הודיעה לאחר מכן שאינה מעוניינת עוד לדון על עסקה חלקית אלא רק בהסכם כולל לסיוס המלחמה בתנאים הרצויים לה.

התוצאה היא שמה שיכול היה חמאס להשיג במשא ומתן לפני כמה שבועות לא אפשרי כעת, ולכן הוא לא קיבל את ההישגים החלקיים שביקש בתמורה לשחרור מספר מועט של חטופים, כולל הפסקת הלחימה, שחרור אסירים ועוד. יתרה מכך, בפועל הגביר הארגון את האיום הקיומי עליו: כל עוד הממשלה בירושלים תדבק בעמדתה ולא תקבל עסקה שבה חמאס לא יאות להתפרק מנשקו, ישראל לא תפסיק את המאמץ המלחמתי להכרעתו ולהשמדתו של ארגון הטרור.

אגב, גם סרטוני החטופים מזי הרעב שפרסם חמאס התבררו כמכה תדמיתית בינלאומית. התעמולה של מחבלי חמאס פורסמה אחרי כמה חודשי "שתיקה תקשורתית" לאחר חיסולו של מוחמד סינוואר, אך במקום להביא לתוצאה המיוחלת הם בעיקר עוררו גינויים נגד חמאס. זה אומנם לקח כמה ימים, אבל מדינות רבות יצאו בזו אחר זו נגד ארגון הטרור לאחר פרסום הסרטונים, ואמרו כי הוא מרעיב את החטופים במכוון. תשומת לב ניתנה גם ליד השמננה של מחבל חמאס שעמד ליד אביתר דוד השדוף במנהרה. לאחר מכן פסק הארגון לפרסם עוד סרטונים, ככל הנראה מתוך ההבנה שלא יביאו לו עוד נקודות מדיניות ברחבי הגלובוס.

החורף מגיע

לכישלון מגעי התיווך בין ישראל לחמאס היו גם השלכות אחרות: הממשלה בירושלים דרשה מצה"ל לקדם תוכנית לתפיסת שטח העיר עזה וניקווו מקיני טרור. המערכה הצפויה, שתכלול גיוס מילואים נרחב ותפגע במוקד השליטה האחרון כמעט של המחבלים, ככל הנראה הכניסה את חמאס ללחץ לא מועט.

יש לכך כמה עדויות: הראשונה היא נכונותו של חמאס לשוב באופן מיידי לשולחן המשא ומתן מול ישראל. מדובר בנקודה חשובה, כי בשיא הצלחת קמפיין הרעב החל ארגון הטרור להציב תנאים חדשים רק לעצם הסכמתו להגיע לדיונים. סימן אחר ללחץ ניתן דווקא לראות בניסיון של ארגון הטרור להוציא לפועל פיגוע חטיפה של חיילים, כפי שהיה בשבוע שעבר באזור ח'אן-יונס. מצד אחד מעיד הניסיון על המשך יכולות פיקוד ושליטה של חמאס, לפחות ברמה מסוימת, אך מצד שני הוא גם מהווה הוכחה לכך שראשי הארגון נואשים ומנסים למצוא דרך לשנות את המשוואה הנוכחית ביחסים שבין הצדדים.

הלחץ על חמאס התבטא גם בדרישות ובצעדים של מדינות ערב כלפיו. נציגי המתווכים, בראשות מצרים וקטאר, הפעילו לפי הדיווחים "לחץ חסר תקדים" על הארגון העזתי, כדי שיתגמש בעמדתו. המצרים, כך דווח, אפילו לא התירו לנציגי חמאס לעזוב את קהיר עד שיסכימו למתווים שהציגו בפניהם המתווכים. הטיטות הללו, נטען, דומות הרבה יותר לתוכניות שהציגו האמריקנים בעבר, והוצגו כמשהו שיוכל אולי לענות על הצרכים הישראליים. אומנם בסופו של דבר חמאס הסכים להצעות הללו "עם הסתייגויות ותיקונים", אך הלחץ עליו מבטא הבנה [?] ראשונית, אולי [?] בקרב הגורמים המתווכים כי ארגון הטרור אחראי למצב ההומניטרי של

האוכלוסייה בעזה, וכי הוא אינו מוכן לוותר על שליטתו בעזה גם אם כתוצאה מכך ייפגעו עוד אנשים והאינטרסים של הפלסטינים יישחקו.

השלכה אחרת של המערכה על העיר עזה צפויה לגרור לחץ הולך וגובר על חמאס בחודשים הקרובים: ישראל מתכננת לפנות מהעיר וסביבותיה מאות אלפי תושבים פלסטינים, שיועברו למחסות עראיים במחנות עקורים. כך, גם אם מחבלי חמאס עצמם ישבו מוגנים בתוך מנהרות במעבה האדמה, בני משפחותיהם בעיר יאלצו לעזוב את בתיהם ולהתגרור באוהלים. לוחות הזמנים של המבצע יגרמו להם לשהות שם כנראה גם בחודשי החורף, בתנאים קשים של קור וגשם, וללא קורת גג מעל ראשיהם. כתוצאה מכך צפוי להתגבר הלחץ הפנימי בתוך ארגון הטרור, וכמות האוכלוסייה הגדולה שתפונה ^[2] כאמור, כולל קרובים, חברים ובני משפחה רבים ^[3] יביאו אולי את הלחץ הזה לרמה חסרת תקדים.

כל זה, אגב, עוד לפני שמדברים על תוצאות המבצע עצמו והאפשרות שישלול מחמאס עוד נכסים צבאיים, יהרוג את פעיליו ומנהיגיו, יגזול ממנו את המעוז שלו בעיר עזה ועוד. צריך גם לקחת בחשבון את ההשלכות של כל אלה על מצב הלחץ הפנימי בארגון.

אם חוזרים ל"קמפיין הרעב" שקידם חמאס, חשוב לשים לב לעוד השלכה מעניינת שלו: העובדה שבגלל הקמפיין החלה הזרמת מזון בהיקף אדיר-ממדים לעזה הביאה למילוי המלאי בכל רחבי הרצועה. מחירי האוכל בשווקים ירדו חדות, ובעזה נראו מוצרים כגון עוף וגבינת פטה, שנמנעו מהתושבים במשך חודשים ארוכים. ה"הצפה" של השוק במצרכים כגון קמח הביאה למראות מפתיעים, כאשר אזרחים ברצועה ויתרו על שקי אוכל שהגיעו אליהם מהאו"ם או בדרכים אחרות משום שלא נזקקו להם. שיירות שנשדדו נותרו עם שקי קמח זרוקים בצידי הדרך, מבלי שאיש דרש אותם.

ההתפתחות הזאת מפחיתה עוד יותר את התלות של האוכלוסייה האזרחית בחמאס. תושבים בעזה צילמו סרטונים של בתיהם מלאים במזון מסוגים שונים, שאותו אגרו בתקופה אחרונה, מה שמעיד על כך שהם פחות נזקקים לחסדיו של ארגון הטרור לצורך הישרדותם התזונתית. אם ישראל ניסתה לנתק את הקשר בין האוכלוסייה לארגון הטרור באמצעות פתיחת אתרי חלוקת המזון, הרי שגם תוצאת הלואי של קמפיין ההרעבה מתבררת כחותרת בפועל לאותו יעד.

המלכודת של חמאס

חשוב לזכור ולהדגיש גם השיח הפנים-ישראלי שחמאס לא הסכים למתווה לסיום המלחמה בתנאים שאפשריים לישראל. הוא עדיין נותן את הסכמתו למתווכות רק למתווה חלקי ולא מספק, או לסיום של המלחמה בתנאים שלו ^[4] ארבע דרישות שאותן הוא מציג ממש מתחילת המלחמה. הוא לא "מתגמש", ולא שינה את עמדתו. יש מי שמהללים אצלנו את "נכונותו של חמאס להתפשר", כפי שהוא ניסה לצייר באחרונה באמצעי התקשורת, ובהאשמה עצמית אופיינית טוענים שישראל אחראית כעת לכך שאין הסכם, שהמלחמה לא תמה ושהחטופים לא

אך כרגיל, בכל מה שקשור לארגון הטרור הזה ההצגה של מראית הדברים חשובה לו הרבה יותר מהמשמעות המעשית שלהם. גם כאן, האופן שבו הוא דואג לשווק את "הסכמתו" לסיכום המלחמה אינה באמת שונה מבעבר, וכמובן עמדתו לא מקובלת על ישראל. בפועל, חמאס לא שינה את דרישותיו כלל, הוא רק מנסה שוב לאכול את העוגה ולהשאיר אותה שלמה.

אם כן, אילו לקחים יכולה ישראל ללמוד מהפרשה הזאת?

קודם כול, לא כל מערכה שנראית תחילה מוצלחת תביא לתוצאות המיוחלות. לפיכך עליך להתכונן מראש לכל אפשרות ² טובה או רעה ³ ולבנות תגובות אפשריות אליה. כדברי המשל הידוע, המערכת הבינלאומית דומה ללוח שחמט רב-ממדים, וכל שחקן צריך לנסות לחשב מראש את הפעולות של יריבו ולהתכונן אליהן. חמאס לא ציפה ללחץ שספג בסוף הסבב של "קמפיין הרעב", ניסה לפרוע את השטרות מוקדם מדי, וכעת מנסה להתמודד בדיעבד עם התוצאות.

שנית, גם חמאס עומד תחת לחץ לא מועט ⁴ צבאי, בינלאומי וגם פנימי. הוא נאבק על הישרדותו, וככל שהפעולה הצבאית תימשך הוא עלול עוד יותר להיקלע לפינה. ישראל צריכה לגבש תוכנית להעמיק את הלחץ הזה, להחריף את המצוקה של חמאס ולהביא את סיום המלחמה בתנאים הנוחים לה. בשורה התחתונה, ישראל יכולה עוד לעשות הרבה כדי לקדם את הכרעתו של חמאס, ולמרות שהמצב המדיני נראה לעיתים בכי רע ⁵ יש לנו כמה כיווני פעולה אפשריים גם בזירה הזאת. השיח עם ממשל טראמפ הוא גורם מכריע בהקשר זה, אך גם עם בעלות בריתנו בקרב מדינות ערב ואירופה.

בסופו של דבר, שילוב של לחצים מכל מיני כיוונים על חמאס ⁶ כולל בממד הצבאי, המדיני, ההסברתי, הכלכלי ועוד, הם שיביאו לפריצת הדרך הרצויה לנו, ואולי גם לסיומה המוצלח של המלחמה ברצועה.

יש עוד דברים רבים שישראל טרם עשתה מול ארגון הטרור, כולל חיסולים ממוקדים של בכירי הזרוע המדינית בחו"ל. מלבד אסמאעיל הניה, יש עוד מטרות רבות שישראל יכולה להניח עליהם את ידיה, ויפה שעה אחת קודם. פעולה כזו תעודד מאוד את המהומה והלחץ בשורות ארגון הטרור.

דוגמה נוספת עשויה להתבצע עם ההשתלטות על העיר עזה, למשל, כאשר צה"ל יוכל להשבית שם את רשתות התקשורת ⁷ אמצעים שחמאס מנצל להעברת מסרים בין בכיריו ולוחמיו. מכיוון שמדובר באזור שבו לא אמורה יותר לשהות אוכלוסייה אזרחית, אמצעי כזה אמור לפגוע רק במחבלים, ולא בתושבי הרצועה האחרים. הדברים נכונים גם לגבי אספקת חשמל ואמצעים אחרים. מי שיימצא באזור עזה אחרי ההשתלטות עליה אינו יכול לצפות לקבל דבר, מלבד מצור הדוק עד לכניעתו.

לקח נוסף: זירת ההסברה מורכבת, ולא תמיד תלויה רק בדברים שאנחנו עושים. יש לישראל השפעה מסוימת שם, אבל באופן בסיסי אנו מגיעים למערכה ההסברתית והתקשורתית בעמדת נחיתות ומיעוט בולטת ומובנית. זה לא אומר שאין מה לעשות, כאמור. צריך לדעת לפעול מהר ובנחישות גדולה יותר משאנו מפגינים כיום, להכניס את המדינה באופן מרוכז ומסודר למאמץ המלחמתי-הסברתי ולא להסתמך רק על החברה האזרחית, לדעת לנצל את השקרים והחולשות של חמאס ² כמו למשל במקרה של הילדים החולים ששימשו כפנים של "קמפיין הרעב", מאמץ שישראל הייתה צריכה להוביל בשלב מוקדם הרבה יותר.

בה בעת, צריך לזכור שבזירה הזאת לא תמיד ננצח, גם אם נתאמץ מאוד. אבל מצד שני, זו לא זירה של שחור-לבן, משחק על סכום אפס. יש חשיבות לנקודות שאנו צוברים בדעת הקהל העולמית, גם אם אנחנו מפסידים בה בסופו של דבר. זו מערכה לטווח הארוך, ובינתיים עיקר הבעיה היא שאנחנו כמעט לא משתתפים בה.

הלקח הכי חשוב מהפרשה הזאת, אולי, אמור להיות מובן מאליו: אנחנו לא צריכים לתת לזירה ההסברתית להסיט אותנו מדרך הפעולה שלנו. ישראל צריכה לפעול לפי האינטרסים שלה בראש ובראשונה, לכוון את מעשיה לפי חשיבות הפעולות שהיא מעוניינת לנקוט, ורק אחרי שתכריע מה עליה לעשות ² יש ללוות את המאמצים הללו במערכה הסברתית משולבת.

החשיבה איך פעולה מסוימת תצטייר בעולם צריכה להיות השיקול המשני. אי אפשר לזלזל בה, צריך להתכונן אליה ולהשלכותיה באמצעות שיח עם ראשי מדינות ידידותיות, ראיונות בתקשורת, ניירות הסברה ועוד, אבל אסור בשום אופן שהיא תכתיב את המדיניות הישראלית. זה הבור שחמאס מנסה לגרור אותנו אליו, ואל לנו להיקלע למלכודת הזאת.

פורגסם במקור ראשון, בתאריך 26.08.2025.